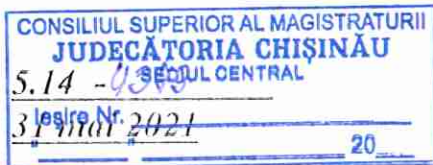

mun. Chișinău, str. Zelinski, 13 Republica Moldova
MD-2038, tel. (+373 22) 52 20 21,
tel./fax (+373 22) 52 20 21, e-mail: jchisinau@justice.md.

mun. Chisinau, Zelinski 13 street, Republic of Moldova
MD-2038, tel. (+373 22) 52 20 21,
tel./fax (+373 22) 52 20 21, e-mail: jchisinau@justice.md

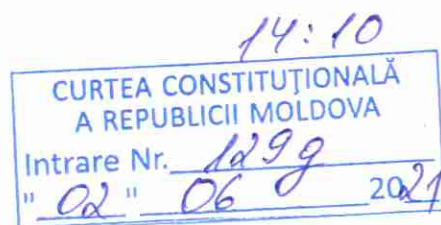
Curtea Constituțională a R. Moldova,
str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004, Republica Moldova

Judecătoria Chișinău, sediul Central, Vă expediază, spre examinare sesizarea depusă de către reprezentantul administratorului de insolabilitate SRL „Valiexchimp”, avocat Iosip Andrei privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 217 alin. (1), (2), (3) și (6) din Legea insolabilității, formulată în cadrul procesului de insolabilitate în privința SRL „Valiexchimp”.

Anexa: Încheiere nr. 2i-625/2021- 3 file;
Sesizare – 14 file.

Vicepreședintele Judecătoriei Chișinău,
sediul Central

Stratan Vitalie

**Sesizare privind excepția de neconstituționalitate
a art. 217 alin. (1), (2), (3) și (6) din Legea insolvenței nr. 149/2012**

26 mai 2021

A - AUTORUL EXCEPȚIEI DE NECONSTITUȚIONALITATE

A.2. Persoană juridică

1. Denumire și sediu:

SC "Valiexchimp" SRL,

2. Numărul și data înregistrării:

3. Numele administratorului: Veaceslav TIMOTIN

5. Reprezentant: CA "Andrei Iosip"

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun

Prin Hotărârea Curții de Apel Chișinău din 16 iunie 2017 a fost admisă cererea introductivă formulată de către Inspectoratul Fiscal de Stat, fiind constatată și intentată insolvabilitatea față de debitorul SC "Valiexchimp" SRL.

Prin Hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost confirmat planul procedurii de restructurare al SC "Valiexchimp" SRL.

La 25 martie 2021, creditorul Serviciul Fiscal de Stat al RM a înaintat cerere introductivă în temeiul art. 217 din legea insolvabilității nr. 149/2012, susținând că SC "Valiexchimp" SRL nu a respectat condițiile și termenul de executare a planului procedurii de restructurare, admițând restanțe la stingerea creanței față de creditorul Serviciul Fiscal de Stat.

Astfel, Serviciul Fiscal de Stat solicită admiterea noii cereri introductive, revocarea planului procedurii de restructurare și deschiderea procedurii de faliment în privința debitorului SRL „Valiexchimp” cu valorificarea masei debitoare și lichidarea entității.

Cererea introductivă este întemeiată în baza prevederilor art. 217 din Legea insolvabilității 149/2012.

Cererea este pendinte la Judecătoria Chișinău sediul Central.

C. OBIECTUL SESIZĂRII

Prin prezenta solicit verificarea corespunderii constituționalității prevederilor art. 217 alin. (1), (2) (3) și (6) din Legea insolvenței nr. 149/2012, în opinia autorului acestea fiind contrare prevederilor art. 20, 23, 46 și 54 (2) din Constituția Republicii Moldova.

Astfel, potrivit prevederilor art. 217 alin. (1), (2), (3) și (6) din Legea insolvenței nr. 149/2012:

(1) Dacă, pe parcursul realizării planului procedurii de restructurare, debitorul nu respectă prevederile lui sau planul nu este realizat în termen, comitetul creditorilor sau fiecare creditor poate înainta o nouă cerere introductivă, care va avea ca efect intrarea în faliment și lichidarea patrimoniului debitorului fără a mai fi necesară dovada insolvenței lui.

(2) Intentarea procedurii falimentului ca rezultat al neexecutării planului procedurii de restructurare conduce la revocarea planului. În acest caz, creditorii ale căror creanțe au fost stinse ca urmare a executării planului sînt obligați să restituie tot ceea ce au primit. Creanțele unor astfel de creditori se restabilesc în tabelul creanțelor în mărimea corespunzătoare.

(3) Revocarea planului procedurii de restructurare nu servește temei pentru restituirea sumelor achitate creditorilor masei și creditorilor cu creanțe de rangul întâi și doi în perioada aplicării planului.

(6) Hotărîrea instanței de insolvență cu privire la respingerea unei noi cereri introductive poate fi atacată cu recurs de către creditori.

Consider că normele de drept menționate supra nu corespund cerințelor de claritate, accesibilitate și previzibilitate, or legislatorul nu a reglementat în mod clar procedura de examinare a noii cereri introductive, cercul obligatoriu al participanților la examinarea unei noi cereri introductive, a lipsit părțile de dreptul la un recurs efectiv precum și admis încălcarea dreptului la proprietate a unor creditori în raport discriminatoriu cu alți creditori.

Totodată, normele contestate omit să indice asupra obligativității participării și audierii, la examinarea noii cereri introductive, a comitetului creditorilor, a creditorilor a căror creanțe au fost satisfăcute integral sau parțial în urma punerii în executare a planului procedurii de restructurare. De altfel, art. 217 (1) din Legea insolvenței nu prevede nici dacă instanța de insolvență este obligată să țină cont de opinia/hotărîrea adunării sau comitetului creditorilor. Considerăm că, în lipsa unor asemenea reglementări clare, accesibile și previzibile, norma de la art. 217 (1) Legea insolvenței contravine prevederilor art. 23 din Constituția Republicii Moldova.

Pe de altă parte, art. 217 (1) și (2) din Legea insolvenței, nu instituie un plafon minim al creanței neexecutate în cadrul planului procedurii de restructurare, pentru care un creditor ar fi în drept să înainteze o cerere introductivă nouă cu solicitarea de revocare a planului și deschidere a falimentului. Respectiv, în lipsa unor prevederi expres, la aplicarea acestor norme instanțele pot admite arbitrariul, or executarea unei creanțe neînsemnate poate duce la revocarea unui plan executat în volum considerabil.

O atenție sporită urmează de dedicat prevederilor art. 217 (2) din Legea insolvenței 149/2012 care statuează asupra obligației creditorilor de a restitui tot ceea ce au primit în cadrul planului procedurii de restructurare dacă noua cererea introductivă este admisă și revocat planul procedurii de restructurare.

Considerăm că propoziția a 2-a din norma instituită la art. 217 (2) din Legea insolvenței, care prevede că „în acest caz, creditorii ale căror creanțe au fost stinse ca urmare a executării planului sînt obligați să restituie tot ceea ce au primit”, contravine direct art. 46 din Constituția Republicii Moldova, ultima consfințind obligativitatea respectării dreptului la proprietate. De asemenea, art. 217 din Legea insolvenței nu reglementează nici situația în care, ca urmare a revocării planului,

creditorii sunt în imposibilitate a de a restitui tot ce au primit în cadrul planului precum și acțiunile și modalitățile de executare forțată a obligației respective.

Mai mult ca atât, norma instituită art. 217 (2) din Legea insolvenței 149/2012 este contrară și prevederilor art. 54 (2) din Constituția Republicii Moldova, or aceasta restrânge drepturile și obligațiile creditorilor fără o justificare rezonabilă.

Totuși, această normă este și discriminatorie în raport cu norma stabilită la art. (3) de la art. 217 din Legea insolvenței, care prevede că creditorii de rangul I și II nu sunt obligați la restituirea sumelor primite din executarea planului procedurii de restructurare.

Pe de altă parte, legislatorul indică la art. 217 (6) din Legea insolvenței că „hotărîrea instanței de insolvență cu privire la respingerea unei noi cereri introductive poate fi atacată cu recurs de către creditorii.” Astfel, ținînd cont de prevederile art. 8 (1) din Legea insolvenței, pe cale de consecință, se deduce că actul judecătoresc de admitere a noii cereri introductive și deschiderea a procedurii de faliment ca urmare a revocării planului nu se supune nici unei căi de atac, fapt inamisibil și contrar prevederilor art. 20 din Constituția Republicii Moldova, a art. 6 par. 1 și art. 13 din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului.

Or, exercitarea căilor de atac este guvernată de principiul legalității, ceea ce înseamnă că acestea sunt instituite prin lege, respectiv, un act judecătoresc nu poate fi atacat pe alte căi decât cele expres prevăzute de lege.

Importanța stabilirii unei căi de atac a hotărîrii privind admiterea cererii introductive este extrem de importantă la caz, ținînd cont de faptul că art. 217 (2) din Legea insolvenței statuează că în caz de revocare a planului creditorii sunt obligați să restituie tot ceea ce au primit în urma punerii în executare a planului procedurii de restructurare. Respectiv, pentru asigurarea unui proces echitabil consfințit de art. 6 par. 1 CEDO, este indispensabil ca, atât administratorului insolvenței cît și creditorilor să le fie asigurat dreptul la un recurs efectiv. Or, în procedura de insolvență, interesele participanților sunt orientate atît spre păstrarea, majorarea masei debitoare, precum și satisfacerea în termeni cît mai strînși a creanțelor..

În lipsa unei asemenea reglementări, instanțele de judecată riscă să admită arbitrariul.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

Prevederile relevante ale Constituției:

Articolul 7. Constituția, Legea supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 20. Accesul liber la justiție

- (1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.
- (2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Articolul 23. Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

- (2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 26. Dreptul la apărare

- (1) Dreptul la apărare este garantat.
  - (2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.
- [...].

Articolul 46. Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

- (1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate.
- (2) Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.
- (3) Avera dobîndită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobîndirii se prezumă.

Articolul 54. Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

- (1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.
- (2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masa și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.
- (3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.
- (4) Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății."

Prevederile relevante ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298-XIII din 24 iulie 1997) sunt următoarele:

Articolul 6 CEDO. Dreptul la un proces echitabil

Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî, fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar

accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia în interesul moralității, al ordinii publice ori a securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță atunci când, în împrejurări speciale publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.”

Articolul 13 CEDO. Dreptul la un recurs efectiv

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

E. Argumentarea pretinsei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție

Încălcarea art. 20 și 26 din Constituție

Articolul 20 din Constituție asigură principiul accesului liber la justiție, principiu care este materializat și transpus în normele procesuale care guvernează aplicabilitatea acestuia. În acest sens, prin prisma prevederilor art. 5 din Codul de procedură civilă (în continuare – CPC), orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanța judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime. Nici unei persoane nu i se poate refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare.

Prin generalitatea formulării sale, art. 20 permite oricărei persoane - cetățean al Republicii Moldova, cetățean străin sau apatrid - accesul la justiție. Totodată, el permite accesul la justiție pentru apărarea oricărui drept sau libertăți și a oricărui interes legitim, indiferent dacă aceasta rezultă din Constituție sau din alte legi.

Principiul accesului liber la justiție urmează a fi privit nu doar ca o garanție fundamentală pentru exercitarea efectivă a drepturilor și libertăților persoanei, ci și ca o normă imperativă chemată să dea sens noțiunii de "stat de drept". Or, conform art.1 alin.(3) din Constituție, Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.

Prin Hotărârea nr. 2 din 19 februarie 2004 privind controlul constituționalității unor dispoziții ale art. 116 și art. 444 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, Curtea a menționat: "Accesul liber la justiție este un principiu complex, cuprinzând mai multe relații și drepturi fundamentale, prin care se poate garanta exercitarea lui deplină."

De asemenea, accesul la justiție nu poate fi realizat pe deplin în lipsa garantării dreptului la apărare (art.26 din Constituție), care constituie o condiție necesară pentru realizarea eficientă a justiției.

Subsidiar normelor constituționale, accesul liber la justiție este consacrat ca un drept cetățenesc fundamental, atât prin art.6 pct.1 din Convenția Europeană, cât și prin art.10 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, precum și prin art.14 pct.1 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice.

În hotărârea nr. 10/2016, Curtea Constituțională a menționat că „dreptul de acces la justiție impune legislatorului obligația de a acorda oricărei persoane toate posibilitățile pentru a accede la instanța de judecată și a asigura efectivitatea dreptului de acces la justiție prin adoptarea unui cadru legislativ adecvat” (parag. 43).

În hotărârea nr. 16/1998, Curtea Constituțională a menționat că "pentru asigurarea protecției efective a drepturilor omului, nu este suficient a consacra drepturile materiale și a preciza pe cale constituțională condițiile minime pentru realizarea unei justiții echitabile.... Este necesar, de asemenea, a stabili unele garanții procedurale de natură să consolideze mecanismele de protecție a acestor drepturi. O clauză exhaustivă în această privință conține art. 6 pct. 1 parag. 2.

Astfel, observăm că prin respectivele garanții procedurale, accesul la justiție urmează a fi asigurat, în consecință, efectiv și eficace.

În acest context, toate normele și principiile sus menționate, urmînd a fi aplicate și interpretate în interconexiune, sunt grav încălcate atunci cînd legislatorul nu prevede expres la art. 217 (1) din Legea insolvenței care este cercul obligatoriu al participanților la procesul de examinare a noii cereri introductive, procedura de examinare a cererii introductive, plafonul minim al creanței ce poate servi temei pentru revocarea planului și deschiderea falimentului precum și nu instituie obligativitatea

instanței de a audia și a ține cont de opinia comitetului creditorilor sau a adunării creditorilor, organe abilitate cu monitorizarea activității debitorului și executarea planului procedurii de restructurare a debitorului.

Or, conform prevederilor art. 54 (1) lit. b) din Legea insolvenței, adunarea creditorilor decide asupra sistării activității debitorului și lichidării lui, aprobă planul de restructurare a acestuia.

Așadar, în prezentul caz, conținutul normei juridice supuse controlului constituționalității nu stabilește cercul persoanelor ce urmează să participe la ședința de examinare a cererii introductive și nici procedura de examinare a acesteia, ceea ce din start îngreșează dreptul de acces la justiție a celor care au interes în respectiva cauză. Mai mult decât atât, procedura de insolvență este de interes sporit și prin faptul că, în asemenea cauze, se dispută asupra drepturilor de creanță și bunurilor debitorului, ceea ce, pe cale de consecință, poate rezulta în încălcarea dreptului de proprietate, or protecția oferită de Articolul 1 al Protocolului nr.1 la CEDO se extinde și asupra de creanță.

Astfel, consider că legislatorul urma să prevadă, la examinarea noii cereri introductive, participarea și audierea obligatorie a membrilor comitetului creditorilor cu referire la revocarea planului și deschiderea falimentului, în acest scop asigurând accesul la justiție pentru reprezentanții creditorilor, aleși de către aceștia la adunarea creditorilor.

O altă omisune gravă, admisă de legislator la redactarea art. 217 (6) din Legea insolvenței, este faptul că nu este prevăzută expres o cale de atac împotriva hotărârii de admitere a noii cereri introductive, revocare a planului și deschidere a procedurii de faliment față de debitor.

Or, art. 217 (6) din Legea insolvenței prevede doar dreptul creditorilor de a contesta cu recurs hotărârea de respingere a noii cereri introductive și nu specifică dacă hotărârea de admitere a cererii introductive poate fi atacată și de către care participanți la procesul de insolvență.

Pe cale de consecință, aplicând prevederile art. 8 (1) din Legea insolvenței, care menționează că hotărârile și încheierile instanței de insolvență se contestă doar în cazurile expres prevăzute lege, rezultă că o eventuală hotărâre de admitere a cererii introductive nu poate fi contestată cu recurs.

Astfel că, norma juridică contestată îngreșează justițiabilul să beneficieze deplin de dreptul de acces la justiție, dreptul la apărare, dreptul la un recurs efectiv și garanțiile procedurale ce asigură protejarea intereselor și drepturilor acestuia, și anume de dreptul la un proces echitabil, la o procedură în contradictoriu, în care fiecare participant să își prezinte poziția pornind de la interesele sale, or, în procedura de insolvență, deși interesele participanților au puncte comune, în același timp, aceleși urmăresc scopuri distincte. Deasemenea, se încalcă dreptul participanților la proces la un dublu grad de jurisdicție. Este absolut evident că procedura de insolvență este una complexă și actele judecătorești emise de instanța de insolvență de importanță majoră pentru debitor și creditorii urmează să fie supuse unui dublu control judecătoresc.

Or, prin privarea administratorului insolvenței, a comitetului creditorilor sau a creditorilor individual de a contesta actul judecătoresc de admitere a cererii introductive, se încalcă flagrant dreptul de acces la justiție cât și dreptul la un proces echitabil.

De altfel, prin consacarea dreptului la un recurs efectiv, Convenția creează o garanție suplimentară de punere în valoare efectivă a drepturilor convenționale, asigurându-se că punerea în mișcare a mecanismului internațional de protecție se face doar în situația în care sistemele naționale ale statelor europene nu răspund în mod corespunzător la încălcările drepturilor omului, fără a se încerca însă transformarea instanței de contencios european într-un substitut al căilor interne de atac.

În acest context dispozițiile prevăzute de art. 6 și art. 13 din Convenție, relative la dreptul la un proces echitabil și la dreptul la un recurs efectiv, dau expresie unei idei generale, potrivit cu care o protecție

eficace a drepturilor omului nu poate fi realizată prin simpla consacrare a unor drepturi substanțiale, ci este necesar ca aceste drepturi să fie însoțite de garanții fundamentale de ordin procedural, care să asigure mecanismele corespunzătoare de punere în valoare.

Sub acest aspect, garantarea dreptului la un recurs efectiv, potrivit căruia orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de către Convenție au fost încălcate, are dreptul de a se adresa efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane ce au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale, apare ca fundamentală.

Art. 13 din Convenție impune astfel statelor contractante o obligație pozitivă ce are ca obiect reglementarea, în cadrul legislației interne, a unui recurs care să permită înlăturarea eventualelor încălcări aduse dispozițiilor Convenției, efectivitatea acestuia constând în aceea că abilitază instanța națională competentă să examineze conținutul plângerii întemeiate pe o dispoziție a Convenției și să ofere o reparație adecvată. Absența unui asemenea recurs în dreptul intern constituie în opinia instanței europene o încălcare a acestei obligații și deci a prevederilor Convenției.

Consacrând expres caracterul subsidiar al sistemului european de protecție, art. 13 din Convenție enunță explicit obligația statelor părți de a apăra drepturile omului, în primul rând, în propria lor ordine juridică, stabilind astfel în favoarea justițiabililor o garanție suplimentară de recunoaștere efectivă a acestor drepturi.

Hotărârea dată în cauza *Kudla c. Poloniei* lărgeste semnificativ sfera de aplicare a art. 13, judecătorul european apreciind de la acest moment că art. 13 garantează un recurs efectiv în fața unei instanțe naționale, permițând invocarea unei nesocotiri a obligației impuse de art. 6 par. 1 de a audia cauzele într-un termen rezonabil, exigențele art. 13 fiind percepute ca o consolidare a art. 6 par. 1, iar nu ca fiind absorbite de către obligația generală de a nu supune justițiabilii un or proceduri neobișnuit de lungi. Statul semnatar are astfel obligația de a institui în sistemul său juridic intern o cale de recurs specifică, permițându-i justițiabilului să conteste durata procedurii, în caz contrar constatându-se încălcat art. 13 din Convenție.

În acest caz, ingerința admisă în drepturile participanților la procesul de insolvență este inadmisibilă și lipsită de proporționalitate dar în același timp discriminatorie, respectiv nu poate fi tolerată de către Înalta Curte, fiind contrară și art. 6 și 13 din Convenție.

Încălcarea art. 23 (2) din Constituție

Dreptul la recunoașterea personalității juridice este înscris și în Declarația Universală a Drepturilor Omului (art. 6), și în Pactul cu privire la drepturile civile și politice (art. 16). Dreptul la recunoașterea personalității juridice înseamnă recunoașterea existenței individului. Pe lângă existența spirituală și fizică, persoana are nevoie de a fi recunoscută în fața legii. Fără acest drept, individul nu există ca subiect juridic și nu mai poate beneficia de toate drepturile, inclusiv de dreptul la viață.

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle – stipulat în alin. (2) din art. 23 al Constituției – se realizează prin publicarea tuturor legilor, a altor acte normative, făcându-le accesibile. Verbul a publica înseamnă „a face cunoscut tuturor ceva prin tipărire, afișare etc.”, iar termenul accesibil înseamnă „la care se poate ajunge ușor [...] care se poate înțelege ușor”⁵.

Astfel, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit două cerințe față de legi. În primul rând, legea trebuie să fie accesibilă. În al doilea rând, aceasta nu poate fi considerată „lege” doar dacă este formulată cu o precizie suficientă, care permite cetățeanului să-și controleze comportamentul: el trebuie să poată prevedea, în cazurile când este necesar și cu ajutorul cuvenit, într-un grad rezonabil, în circumstanțe specifice, consecințele care pot surveni în urma acțiunii sale.

Art. 23 din Constituția Republicii Moldova este încălcat prin neindicarea cercului obligatoriu a participanților la ședința de examinare a cererii introductive, a dreptului părților de a ataca actul judecătoresc prin care a fost admisă cererea introductivă, or exercitarea căilor de atac este guvernată de principiul legalității, iar exigențele statului de drept presupun inter alia asigurarea legalității și a certitudinii juridice (Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 86 sesiune plenară, 2011, §41). Principiul legalității și al certitudinii juridice este esențial pentru garantarea încrederii în statul de drept și constituie o protecție împotriva arbitrarului. Or, tocmai pentru respectarea acestor principii, apare obligația statului de a edicta într-o manieră clară și previzibilă normele adoptate.

În Hotărârea nr. 26 din 23 noiembrie 2010, Curtea a reținut că: „Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – accesibilitate, previzibilitate și claritate – norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art. 23 din Constituție [...]”

Acest fapt este susținut și prin articolul 23 alin. (2) din Constituție, care stabilește obligația statului de a asigura dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle sale. În acest sens, norma constituțională stabilește că statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Condiția previzibilității legii este îndeplinită atunci când persoana poate prevedea – în caz de necesitate, cu o asistență juridică adecvată – într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, consecințele pe care o conduită le poate implica (*Berardi și Mularoni v. San Marino*, 10 ianuarie 2019, § 40; *Khodorkovskiy și Lebedev v. Rusia [nr. 2]*, 14 ianuarie 2020, § 570).

O normă corespunde exigenței previzibilității atunci când oferă o măsură de protecție împotriva imixtiunilor arbitrare din partea autorităților publice (*Centro Europa 7 S.r.l. și Di Stefano v. Italia [MC]*, 7 iunie 2012, § 143, și *Khlyustov v. Rusia*, 11 iulie 2013, § 70).

În hotărârea Curții Constituționale nr. 5 din 6 martie 2018, Curtea a reținut că previzibilitatea și claritatea constituie elemente sine qua non ale constituționalității unei norme, care în activitatea de legiferare acestea nicidecum nu pot fi omise.

În ceea ce privește calitatea normei juridice indicate la art. 217 alin. (1) din Legea insolabilității, acesta este incompletă tocmai pentru că nu indică cercul obligatoriu al participanților la examinarea cererii de revocare a planului, procedura de examinare a noi cereri introductive, dreptul de a ataca cu recurs hotărâre de admitere a cererii introductive, plafonul minim al creanței neexecutate pentru care se poate cere revocarea planului, ceea ce oferă instanțelor judecătorești o putere discreționară excesivă.

Pct. 50 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 19 din 03.07.2018 se arată că “dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle, prevăzut de articolul 23 din Constituție, implică adoptarea de către legislator a unor reguli procedurale clare, în care să se prescrie cu precizie condițiile și termenii în care justițiabilii își pot exercita drepturile. De asemenea, articolul 54 din Constituție cere ca restrângerile drepturilor să fie prevăzute de lege. Legea trebuie să respecte standardul clarității.

Or, în ceea ce privește conținutul art. 217 alin. (1) din legea insolabilității, odată ce nu se indică cercul de participanți la ședința de examinare a cererii introductive, în consecință aceștia nu își cunosc drepturile și obligațiile procedurale, nu dețin mijloacele procedurale pentru a-și apăra interesele, precum și dreptul de proprietate, or, în procedura de insolabilitate, creditorii dispun de drepturi de creanță, iar debitorul de bunuri care urmează a fi valorificate într-o satisfacere a creanțelor creditorilor.

Încălcarea art. 46 și 54 (2) din Constituția Republicii Moldova

Constituția Republicii Moldova consacră expres, într-un articol aparte, dreptul la proprietate privată și protecția acesteia. Acest drept și protecția proprietății sunt considerate drepturi fundamentale ale omului și sunt incluse în actele internaționale relevante în domeniu.

Prin cauzele examinate, Comisia și Curtea Europeană a Drepturilor Omului au evidențiat următoarele aspecte ale dreptului la proprietate privată:

- a) *dreptul de proprietate nu este absolut, în sensul că poate fi supus exproprierii pentru cauze de utilitate publică;*
- b) *referindu-se la bunuri, textul în cauză consacră dreptul la proprietate în sens larg, nu numai în sensul dreptului civil;*
- c) *trebuie să existe un echilibru între exigențele interesului general și imperativul de a respecta bunurile persoanei;*
- d) *utilitatea publică este apreciată prin prisma legislației statului. Aceasta însă trebuie să aibă o bază rezonabilă*

Așa cum am precizat, art. 217 (2) din Legea insolvenței prevede expres că în cazul revocării planului procedurii de restructurare, creditorii trebuie să restituie tot ceea ce au primit în rezultatul punerii în aplicare a planului procedurii de restructurare.

Astfel, în urma revocării planului, creditorii trebuie să restituie debitorului mijloacele financiare primite în contul satisfacerii creanțelor validate față de patrimoniul debitorului fără a se stabili careva condiții de admisibilitate sau inadmisibilitate a unei asemenea obligații fără a se ține cont de faptul că planul procedurii de restructurare se revocă independent de culpa creditorilor.

Deasemenea, legiuitorul, la redactarea textului de lege contestat, nu a ținut cont de faptul și nu a prevăzut cum urmează să procedeze instanța de insolvență atunci când restituirea surselor financiare primite de creditorii este imposibilă precum și acțiunile care pot fi întreprinse de lichidator în cadrul procedurii de faliment pentru executarea forțată a obligațiilor pecuniare.

La caz, creditorului SA „Banca de Economii” i-au fost distribuite mijloace financiare în sumă de cca. 30 milioane lei, care în caz de revocare a planului procedurii de restructurare nu vor putea fi restituiți în virtutea procesului de lichidare în care este antrenată aceasta.

Totodată, obligația de restituire a banilor primiți pe parcursul anilor 2017-2020 în urma executării planului nu este conformă cu art. 46 din Constituția Republicii Moldova, la caz atestându-se o încălcare a dreptului de proprietate a creditorilor mai ales în raport cu creditorii de rangul I și II care sunt exceptați de la executarea unei asemenea obligații.

Conform alin. (2) al art. 46 din Constituție, nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreptă și prealabilă despăgubire.

În conținutul garanției constituționale a dreptului de proprietate este inclusă condiția obligatorie a despăgubirii pentru expropriere și se menționează expres condițiile despăgubirii: 1) pentru cauză de utilitate publică; 2) cu dreptă și prealabilă despăgubire.

Pentru cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, condiția presupune că trebuie să existe un interes public general, stabilit de lege, evident și demonstrat, în a cărui realizare se lezează dreptul la proprietate privată. De fapt, este vorba nu de o expropriere, ci de un schimb de proprietate, deoarece în locul bunului expropriat se oferă un alt bun sau o recompensă ce acoperă paguba. Condiția existenței utilității publice este foarte importantă, ea permite evitarea abuzurilor. Lucrările sunt

declarate ca fiind de utilitate publică la cererea unor comisii speciale de către: Parlament (lucrările de interes național); consiliile locale (lucrările de interes local). În cazul când lucrările de interes comun țin de competența consiliilor din mai multe unități administrativ-teritoriale, care nu găsesc soluția potrivită, utilitatea publică este declarată de către Guvern.

Cu dreptă și prealabilă despăgubire. Această condiție presupune, în primul rând, că despăgubirea exproprierii trebuie să compenseze în întregime costul bunului și pagubele suferite. În al doilea rând, despăgubirea trebuie să fie prealabilă, adică să aibă loc înainte de expropriere. Momentul despăgubirii poate fi convenit de părți, dar Constituția obligă să nu fie după momentul final de trecere a bunului în proprietatea statului, indiferent de soarta ulterioară a bunului. Dreptul la despăgubire derivă și din alte dispoziții constituționale, cum ar fi cele referitoare la principiul dreptății, proclamat ca valoare supremă și garantat în alin. (3) al art. 1 sau la dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică de a cere reparația pagubei – art. 53 alin. (1).

Succesiv, este de atenționat faptul că creditorii debitorului insolubil, a căror creanțe au fost satisfăcute în cadrul procedurii de restructurare, au recepționat aceste mijloace bănești cu destinația de satisfacere a creanțelor validate față de patrimoniul debitorului insolubil. Respectiv, aceste surse bănești au intrat în proprietatea creditorilor necondiționat.

Nici Legea insolabilității și nici un alt act normativ nu instituie în obligația creditorului de a reține/rezerva aceste mijloace financiare pînă la executarea planului procedurii de restructurare sau pînă la survenirea unui alt eveniment viitor sigur sau condiționat. Astfel, creditorii respectivi beneficiază de speranța legitimă că aceste banii primiți de la debitor urmare a punerii în executare a planului procedurii de restructurare le aparțin cu drept de proprietate și sunt în drept să-i utilizeze după destinație sau bunul să plac.

Așa cum prevede prima teză a articolului 54 alin. (2) din Constituție, exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege. Principiul legalității presupune îndeplinirea standardului calității prevederilor legale aplicabile. Normele legale pe care se bazează o ingerință trebuie să fie suficient de accesibile, precise și previzibile în aplicarea lor (a se vedea *Beyeler v. Italia* [MC], 5 ianuarie 2000, §§ 109-110; HCC nr. 16 din 4 iunie 2018, § 44; HCC nr. 9 din 8 aprilie 2019, § 40). O normă este „previzibilă” dacă acordă măsuri de protecție împotriva ingerințelor arbitrare din partea autorităților publice (*Centro Europa 7 S.r.l. și Di Stefano v. Italia* [MC], 7 iunie 2012, § 143). Orice ingerință în posesia nestingherită a bunurilor trebuie însoțită de garanții procedurale care îi oferă persoanei sau entității vizate posibilitatea rezonabilă de a-și susține cauza în fața autorităților competente, în vederea contestării efective a măsurilor care interferează cu drepturile fundamentale. Atunci când se stabilește dacă această condiție a fost îndeplinită, trebuie efectuată o analiză comprehensivă a reglementărilor procedurale judiciare și administrative aplicabile (a se vedea *Jokela v. Finlanda*, 21 mai 2002, § 45; *Capital Bank AD v. Bulgaria*, 24 noiembrie 2005, § 134; *Stolyarova v. Rusia*, 29 ianuarie 2015, § 43).

Din analiza art. 217 (2) din Legea insolabilității, propoziția a doua, observăm că obligația de plată/restituire a mijloacelor bănești primite în urma punerii în executare a planului, nu presupune existența unor fapte prejudiciabile ale persoanelor impuse să la restituire, nici despăgubirea ulterioară a acestora. Persoanelor menționate le va fi impusă restituirea creanțelor în mod automat după admiterea noi cereri introductive, revocarea planului și descuderea falimentului, fără a stabili dacă urmează de demonstrat culpa creditorilor și care sunt metodele admisibile de apărare a acestora. Singurul motiv pentru care aceste persoane suportă sarcina patrimonială constă în faptul că au un creditor este nemulțumit de modul și termenii în care se execută planul (*nu sunt stabilite condițiile și plafonul minim al creanței neexecutate*).¹

Potrivit articolului 54 alin. (2) din Constituție, ingerințele într-un drept fundamental trebuie să urmărească realizarea unuia sau mai multor din următoarele scopuri legitime: protecția securității

naționale, asigurarea bunăstării economice a țării, asigurarea ordinii publice, în vederea prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protecția drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicarea divulgării informațiilor confidențiale și garantarea autorității și imparțialității justiției.

Astfel, scopul general al Legii insolvenței constă în satisfacerea creanțelor creditorilor din contul patrimoniului debitorului prin aplicarea față de acesta a procedurii de restructurare sau a procedurii falimentului și prin distribuirea produsului finit (articolul 1 alin. (1) din Lege). Acest scop general ține de asigurarea stabilității și a disciplinei financiare în economia de piață (a se vedea, mutatis mutandis, Lekić v. Slovenia [MC], 11 decembrie 2018, § 106). În situații în care există o deteriorare a economiei de piață din cauza unui număr mare de societăți comerciale inactive și insolvente poate fi nevoie ca statul să acționeze astfel încât să evite prejudicierea ireparabilă a economiei și să consolideze securitatea juridică și încrederea participanților la procesul economic. Asigurarea stabilității și a disciplinei financiare în economia de piață contribuie la bunăstarea economică a țării, care reprezintă un scop legitim constituțional, permis de articolul 54 alin. (2) din Constituție.

Scopul special al Legii insolvenței contribuie atât la realizarea scopului general al acesteia, cât și la realizarea scopurilor constituționale ale bunăstării economice și protejării drepturilor și libertăților altor persoane (articolul 54 alin. (2) din Constituție). Obligativitatea restituirii mijloacelor bănești primite, ca urmare a revocării planului de restructurare, echivalează cu o expropriere neprevăzută de lege.

Cu titlu de drept comparat, exemplifică că la art. 150 din Legea nr. 85 din 25 iunie 2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, creditorii nu sunt obligați să restituie sumele încasate în cursul reorganizării.

Respectiv, art. 217 (2) din Legea insolvenței, propoziția a 2-a, este contrară art. 46 și 54 (2) din Constituția Republicii Moldova

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)

16. Nu sunt.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării

Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte

Locul: Chișinău

Data: 26.05.2021

Andrei IOSIP
 reprezentant AA „Veaceslav Timotin”

ÎN CHEIERE
În numele legii

27 mai 2021

mun. Chișinău

Judecătoria mun. Chișinău (sediul Central)

În componență:

Președintele ședinței, judecător

Ceban Alexandru

Grefier

Gore Doinița

examinând în ședință de judecată publică în cadrul examinării cererii introductive depuse de Serviciul Fiscal de Stat privind intentarea procedurii falimentului față de SRL „VALIEXCHIMP”

sesizarea depusă de către reprezentantul administratorului de insolabilitate SRL „Valiexchimp”, avocat Iosip Andrei privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 217 alin. (1), (2), (3) și (6) din Legea insolabilității nr. 149 din 29.06.2012-

a c o n s t a t a :

1. Prin Hotărârea Curții de Apel Chișinău din 16 iunie 2017, s-a admis cererea introductivă depusă de Inspectoratul Fiscal Principal de Stat, în prezent Serviciul Fiscal de Stat față de debitorul SRL „VALIEXCHIMP” și cererea de alăturare la cererea introductivă depusă de S.A. „Banca de Economii” fiind constatată insolabilitatea și intentat proces de insolabilitate față de SRL „VALIEXCHIMP”, fiind desemnat în funcția de administrator al insolabilității, administratorul autorizat - Popa Ion.
2. Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 03 martie 2018, în temeiul modificărilor art. 355 CPC (în vigoare din 05.01.2018), s-a dispus transmiterea pricinii respective de insolabilitate pentru examinare instanței competente - Judecătoria Chișinău, fiind repartizată în mod aleatoriu judecătorului Judecătoria Chișinău (sediul Centru) – Ceban Alexandru la data de 23 martie 2018.
3. Prin încheierea Judecătoria Chișinău (sediul Centru) din 28 martie 2018, s-a primit spre examinare cauza de insolabilitate intentată la cererea introductivă depusă de Inspectoratul Fiscal de Stat mun. Chișinău privind inițierea procesului de insolabilitate față de SRL „Valiexchimp”.
4. Prin hotărârea Judecătoria Chișinău (sediul Centru) din 17 septembrie 2018, s-a confirmat Planul procedurii de restructurare al debitorului SRL „Valiexchimp” IDNO 100260009747, acceptat de adunare creditorilor din 10 iulie 2018, cu încetare procedura de restructurare cu aplicarea Planului procedurii de restructurare față de debitorul SRL „Valiexchimp”, cu desemnarea în calitate de administrator al insolabilității pe administratorul autorizat Popa Ion, deținătorul autorizației nr. 63 din 14.01.2015 eliberată de Ministerul Justiției al RM.
5. La data de 25.03.2021, creditorul Serviciul Fiscal de Stat a depus cerere introductivă privind intentarea procedurii falimentului față de debitorul SRL „Valiexchimp”, în temeiul art. 217 din Legea insolabilității.
6. La data de 27 iunie 2021, în cadrul ședinței de judecată de examinare a cererii introductive privind intentarea procedurii falimentului față de debitorul SRL „Valiexchimp”,

reprezentantul administratorului de insolabilitate SRL „Valiexchimp”, avocat Iosip Andrei a înaintat o sesizare privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a normelor inserate la art. 217 alin. (1), (2), (3) și (6) din Legea insolabilității nr. 149 din 29.06.

- 7. Reprezentantul Serviciului Fiscal de Stat – Veronica Homov, în ședința de judecată a solicita respingerea sesizării deoarece prevederile legii suficient de clare.
- 8. Studiind cererea depusă de către reprezentantul administratorului debitorului SRL „Valiexchimp”, avocat Iosip Andrei, instanța de judecată ajunge la concluzia că aceasta urmează să fie admisă, din următoarele considerente.
- 9. Din prevederile art. 121, alin. (1)-(3) CPC rezultă că: în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.
- 10. La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:
  - a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;
  - b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;
  - c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;
  - d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale avînd ca obiect prevederile contestate.
- 11. Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amîna pledoariile.
- 12. Din prevederile art. 135, alin. (1), lit. g) din Constituție rezultă: Curtea Constituțională rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiție.
- 13. Potrivit pct. 79-80 din Hotărîrea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova (excepția de neconstituționalitate): “[...] controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate. [...] dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil. Această cale indirectă, care permite cetățenilor accesul la justiția constituțională, oferă de asemenea, posibilitate Curții Constituționale, în calitatea sa de garant al supremației Constituției, să-și exercite controlul asupra puterii legiuitoare cu privire la respectarea catalogului drepturilor și libertăților fundamentale”.
- 14. Potrivit pct. 82-83 din aceeași hotărîre, Curtea a statuat că: “[...] judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

- (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;
- (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;
- (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

[...] verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82”.

- 15. Din conținutul cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate rezultă că se solicită verificarea constituționalității prevederilor art. 217 alin. (1), (2), (3) și (6) din Legea insolvenței nr. 149 din 29.06.2012, în vederea corespunderii cu prevederile art. 20, 23, 46, și 54 (2) din Constituția R. Moldova.
- 16. Ținând cont de faptul că au fost întrunite toate condițiile citate mai sus, instanța de judecată ajunge la concluzia că cererea înaintată urmează să fie admisă.
- 17. Reieșind din cele expuse mai sus, în temeiul art. 135, alin. (1), lit. a) și g) Constituție, art. 12, alin. (1) și (3) CPC, instanța de judecată,,

d i s p u n e :

Se ridică excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 217 alin. (1), (2), (3) și (6) din Legea insolvenței nr. 149 din 29.06.2012, în cadrul examinării cererii introductive depuse de Serviciul Fiscal de Stat privind intentarea procedurii falimentului față de SRL „VALIEXCHIMP”.

Se remite Curții Constituționale a Republicii Moldova prezenta încheiere și sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate cu anexe.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, Judecătorul

/semnătură/

Ceban Alexandru

